

ЩОДО ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ТА ІНТЕРЕСУ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕЛІНГВІСТИЧНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІКТ (ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ)

Рідель Тетяна Миколаївна

канд. пед. наук, ст. викладач кафедри іноземних мов

Сумський національний аграрний університет

Україна

В умовах інтенсивного розвитку інноваційних процесів у всіх сферах життя країни зростає роль освіти, інтелектуальної праці. У зв'язку з цим за останні роки все частіше піднімається питання про застосування нових технологій у процесі навчання іноземним мовам (інтернет, аудіо- та відео комплекси, мультимедійні навчальні комп'ютерні програми). Така тенденція носить закономірний характер, оскільки процес інформатизації характерний для сучасного періоду розвитку суспільства в цілому. Це глобальний соціальний процес, при якому збір, накопичення, обробка, зберігання, передача і використання інформації здійснюються на основі сучасних засобів комунікації.

Сьогодні сучасні технології дозволяють розширити рамки практичного заняття і ввести нові форми навчання, які сприяють підвищенню пізнавальної активності і інтересу студентів, розвитку їх інтелектуальних, творчих здібностей, умінь самостійно здобувати нові знання і створюють умови для успішної самореалізації в майбутньому. Заняття з іноземної мови з використанням інформаційно-комунікаційних технологій відрізняються різноманітністю, підвищеним інтересом студентів до досліджуваного предмета, ефективністю.

Можна виділити дві групи засобів навчання: аудіовізуальні (відео матеріали) і технічні засоби навчання (мультимедійні навчальні комплекси) [1].

Використання аудіовізуальних матеріалів стимулює і сприяє успішному навчанню іноземної мови. Усі аудіовізуальні засоби позитивно впливають на навчання, якщо вони застосовуються в правильний час і в правильному місці. При вивченні іноземної мови і в процесі її вивчення, студенти використовують

зоровий і слуховий канали для сприйняття інформації. Однак зоровий канал є основою навчання. Підтвердження цьому можна знайти в роботі американського педагога В. Ріверса. Він стверджує, що такі засоби навчання дійсно сприяють розумінню іншомовної культури, зокрема, англомовної, і забезпечують компенсаторний контакт з носіями мови за допомогою аудіо та візуальних засобів [2].

Відеоматеріали вважаються аудіовізуальними засобами навчання. Вони є одним з ефективних засобів навчання іноземної мови. В даний час застосування відео на заняттях з іноземної мови є одним з етапів заняття, так як навчання носить комунікативну спрямованість. На відео можна побачити особливості поведінки людей, властиві їх культурі, що, в свою чергу, привносить на заняття різні комунікативні ситуації. Завдяки ситуації що демонструється, відео також допомагає зрозуміти значення деяких раніше невідомих слів. Величезною перевагою застосування відео в навчанні іноземної мови є той факт, що воно надає автентичний матеріал. Студенти можуть зосередитися на різних деталях вживання якихось аспектів мови і тим самим зрозуміти, що було сказано, повторити, передбачити відповідь на репліку і т.і. Перегляд відео також сприяє тому, щоб студенти звернули увагу на такі візуальні елементи, як вираз обличчя, одяг, поза, деталі навколишнього оточення і т.і. Навіть при перегляді відео без звуку можна здогадатися про значення того, що відбувається за допомогою візуального елемента.

Жестикуляція, кивок головою, рухи головою є складовою частиною послання. Жести, вирази обличчя, поза, одяг людей і оточення також виразні, як і сама мова. Відео дозволяє побачити це на практиці і його можна зупинити в будь-який момент, щоб вивчити невербальну комунікацію в деталях. Воно підвищує обізнаність студентів про доречність поведінки і невербальні сигнали, які вони легко сприймають. На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що використання відео корисно для розвитку здатності інтерпретувати взаємодію рецептивних і продуктивних навичок в загальному контексті [3].

Вербальні та невербальні особливості, інтонація, жести, поза, вираз обличчя чітко візуалізуються за допомогою відео. Також паралінгвістичні особливості, які не можна пояснити за допомогою граматичних правил, складають основу комунікації. Більш того, студенти мають хоча б загальне уявлення про культуру мови, що вивчається. Відеоматеріали можуть бути надзвичайно корисними освітніми засобами, так як студентам подобається щось нове в навчанні крім підручників і аудіозаписів для аудіювання. Чим більше вони зацікавлені і залучені до діяльності, тим більш інтерактивним буде кожне заняття, тим краще студенти будуть сприймати і запам'ятовувати інформацію. Відео допомагає отримати особистий досвід взаємозв'язку слухового і зорового каналів комунікації. Часте використання відео допомагає зацікавити студентів, активізувати їх діяльність, розширює їх кругозір і сприяє кращому засвоєнню та розумінню іноземної мови і культури країни, мова якої вивчається.

Наступним засобом навчання, що дозволяє підвищити пізнавальну активність студентів до вивчення іноземної мови, на мій погляд, є мультимедійні інтерактивні навчальні комплекси.

Якщо взяти до уваги помітно прогресуючу комп'ютеризацію навчальних закладів, то роль мультимедійних комп'ютерних програм у навчанні може бути набагато більш значною. Адже сама назва «мультимедійні» вже вказує на те, що в них використовуються компоненти усіх технічних засобів оснащення, що застосовувалися до їх появи плюс ще багато іншого. Латинським терміном «мультимедіа» прийнято позначати спектр інформаційних технологій, які використовують програмні і технічні засоби, що одночасно можуть задіяти кілька каналів сприйняття шляхом комбінованого подання користувачеві різних видів інформації (вербальної, графічної, звукової, тактильної тощо.). З цього визначення випливає, що мультимедійний навчально-методичний комплекс повинен бути електронним освітнім виданням, що забезпечує інформаційну та методичну підтримку навчального процесу за рахунок поєднання текстових, графічних та інших змістовних елементів.

Підвищення інтересу до мультимедійних технологій в даний час пов'язано, перш за все, з можливістю складати досить складні програми. Спеціальні редактори (інструментальні засоби мультимедіа) дозволяють створювати мультимедійні програми, які можуть успішно використовуватися на заняттях з іноземної мови.

Мультимедіа дозволяє інтегрувати країнознавчі аспекти в процес навчання і надає можливість більш повно познайомитися з країнами, мова яких вивчається. Використання мультимедійних технологій дозволяє моделювати будь-яку мовну ситуацію, ситуацію реального спілкування. Використання комп'ютерних програм сприяє швидкому формуванню мовних навичок. Спільне використання різних видів представлення інформації (каналів інформації) дозволяє значно прискорити процес запам'ятовування. Реалізується комплексний підхід до навчання іноземним мовам – ми можемо одночасно навчати всіх видів мовленнєвої діяльності в їх взаємозв'язку.

Кафедрою іноземних мов нашого університету був відібраний мультимедійний інтерактивний навчальний комплекс «SpeakOut» – багаторівневий навчальний курс призначений для рівнів Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate, Upper-Intermediate, Advanced. Цей комплекс не тільки оригінально оформлений, але і дійсно корисний для навчання. Курс містить великий обсяг різноманітної інформації, що гарантує міцне засвоєння навчального матеріалу, граматичні програми, що охоплюють всі основні категорії мови, максимальне наближення навчання до реальних ситуацій, оригінальні англомовні тексти, велика кількість інформації лінгво-країнознавчого характеру з включенням елементів різних культур.

Метою є навчання аудіюванню і мовленню іноземною мовою, розширення активного і пасивного словникового запасу, вивчення і закріплення лексичного і граматичного матеріалу, розвиток навичок усного мовлення комунікативної і професійної спрямованості.

У комплексі містяться матеріали, створені і записані носіями мови. Це дозволяє працювати над вимовою та інтонацією з опорою на мову оригіналу, до

того ж використання технічних засобів значно підвищує ефективність навчання і допомагає в розвитку мовних навичок, в збагаченні культурних і країнознавчих знань студентів, розвиває і зміцнює інтерес до вивчення іноземної мови та іншомовної культури.

Важливо відзначити, що при організації і підборі навчальних завдань враховується різний рівень підготовки студентів. Завдання можуть виконуватися повністю або частково, під керівництвом викладача або самостійно, тобто здійснюється принцип диференційованого підходу в навчанні іноземної мови.

Перед початком роботи з кожним юнітом усуваються труднощі: студенти відпрацьовують нову лексику, повторюють або закріплюють граматичний матеріал. На кожному занятті студентам пропонуються завдання різного ступеня складності. Викладач звертає увагу на вживання активної лексики і граматики, вимову та інтонацію. На останньому етапі роботи студентам пропонуються діалоги і відео, що дозволяють закріпити активну лексику і граматику, вживати їх в нових ситуаціях, працювати творчо.

Кожен студент здатний контролювати самостійно або за допомогою викладача своє просування по етапах програми. При цьому проводиться аналіз помилок і недоліків, оцінюються проміжні та кінцеві результати по кожному юніту.

Результати роботи студентів фіксуються і оцінюються в балах, що особливо важливо як для контролю над засвоєнням знань, так і в світі переходу на модульно-рейтингову систему організації навчального процесу.

Використання мультимедійного інтерактивного навчального комплексу «SpeakOut» на кафедрі іноземних мов дозволило переконатися в ефективності застосування інформаційних технологій в процесі навчання іноземної мови. Значно підвищився інтерес студентів до предмета, з'явилася можливість вивчення програмних тем в нових аспектах. Матеріал засвоюється швидше й ефективніше, поліпшується вимова, зникає психологічний бар'єр, яскравіше проявляється творчість студентів.

Таким чином, серед переваг використання названої програми в процесі навчання можна назвати такі її характеристики:

- програма дає можливість відпрацювання вимови: зразки вимови у виконанні носіїв мови, повторення за диктором, графічне відтворення мовлення;
- велика кількість ілюстрацій, анімацій і відеофрагментів, гіпертекстовий виклад матеріалу, звуковий супровід, можливість перевірки знань у формі тестування, проблемних питань і завдань дають можливість студенту самостійно вибирати не тільки зручний темп і форму сприйняття матеріалу, а й дозволяють розширити кругозір і поглибити свої знання;
- можливість ознайомитися з соціокультурними особливостями комунікації в країні мови, що вивчається: відеоролики показують не тільки як говорять, але і про що прийнято розмовляти, дають можливість дізнатися більше про культуру країни, мова якої вивчається, звернути увагу на побутові подробиці, дрібні штрихи, що формують картину життя в країні.

Таким чином, очевидним є той факт, що використання вищезгаданих засобів технічної підтримки навчального процесу по суті є особистісно-орієнтованим. Воно передбачає зміни в традиційному плануванні не тільки окремих занять, а й серій занять з окремих тем, що, в свою чергу, веде до застосування нових форм контролю знань студентів, а також до формування іншомовної культури студентів в процесі вивчення іноземної мови, підвищує наочність представлення інформації, дозволяє стимулювати когнітивні аспекти навчання, такі як свідоме засвоєння навчального матеріалу.

Список використаних джерел:

1. *Інформаційне забезпечення навчального процесу: інноваційні засоби і технології*. (2005). Київ: Атіка.
2. Rivers, W. M. (1981). *Teaching Foreign-Language Skills*. Chicago: The University of Chicago Press.
3. Macknight, F. (1983). *Video and English language teaching in Britain. Video Applications in English Language Teaching*. (p. 8). Oxford: Pergamum Press.